

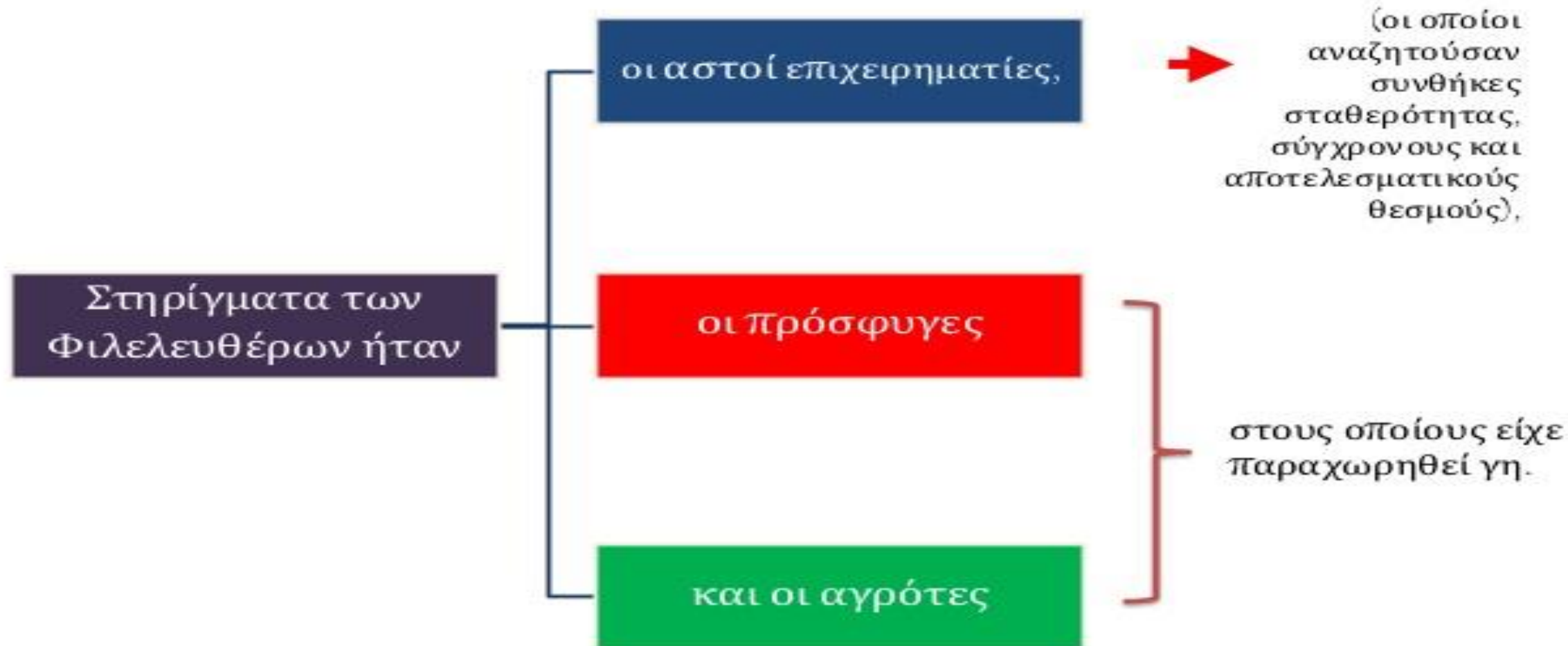

ΟΙ 4 ΦΑΣΕΙΣ

Πολιτικής αναταραχής και η Δικτατορία του Ι. Μεταξά

- Και κατά την περίοδο αυτή, βασικός προγραμματικός στόχος των Φιλελευθέρων ήταν, όπως και κατά το παρελθόν, ο **ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ** της χώρας, σύμφωνα με ευρωπαϊκά πρότυπα.

Στην πολιτική πρακτική οι Φιλελεύθεροι ήταν αντιμέτωποι με δύο χρόνια **ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ**:
A. τη σχέση της πολιτικής εξουσίας με τους αξιωματικούς, και **B.** το καθεστωτικό.

Η διαρκής αντιπαράθεση στο εσωτερικό του κόμματος για τα ζητήματα αυτά προκάλεσε αντιφατικές επιλογές.

A

Σχετικά με το καθεστωτικό,

- άλλοι οπαδοί ήταν υπέρ της **ΑΒΑΣΙΛΕΥΤΗΣ**
- και άλλοι υπέρ της **ΒΑΣΙΛΕΥΟΜΕΝΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.**

B

Όσον αφορά τη σχέση του κόμματος με τους αξιωματικούς,

- από τη μια μεριά γινόταν κατανοητό ότι η πολιτικοποίησή τους

↳ δημιουργούσε **ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ** για το πολίτευμα,

- από την άλλη όμως το φαινόμενο είχε αποκτήσει τέτοια δυναμική, ώστε δεν μπορούσαν να το αρνηθούν,

↳ καθώς υπήρχε **ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΠΡΟΣΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ** των αξιωματικών από την **ΑΝΤΙΠΑΛΗ ΠΑΡΑΤΑΞΗ.**

Σημαντική πολιτική
τομή της περιόδου
είναι η ψήφιση

ΝΕΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ.

διαδικασία που
ξεκίνησε το 1924
και ολοκληρώθηκε
μόλις το **1927**,

με το οποίο
εγκαθιδρύθηκε
το πολίτευμα της
**ΑΒΑΣΙΛΕΥΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ.**

- Στη θέση του βασιλιά τοποθετήθηκε **ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**,
 - ↳ που τον εξέλεγε η Βουλή
 - ↳ και η **ΓΕΡΟΥΣΙΑ**,
 - ➔ η οποία αποτελούσε νέο, δεύτερο νομοθετικό σώμα.

▲ Πολιτική συγκέντρωση, τον Φεβρουάριο του 1924, στον Πειραιά με αίτημα την άμεση ανακήρυξη της Δημοκρατίας. Οι διαδηλωτές κρατούν φωτογραφίες των Αλέξανδρου Παπαναστασίου, Αλέξανδρου Χατζηκυριάκου και Γεωργίου Κονδύλη (Λεβίδι Αρκαδίας, Μουσείο – Αρχείο Αλέξανδρου Παπαναστασίου).

Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000, τ.7, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σ. 14.

- Ιανουάριος 1924. Ο βασιλιάς Γεώργιος Β' και η σύζυγός του Ελισσάβετ αναχωρούν από την Ελλάδα.

◀ Λαϊκή συγκέντρωση της 24ης Μαρτίου 1924 σε κεντρικό δρόμο της Αθήνας για την ανακήρυξη της αβασίλευτης δημοκρατίας

◀ Ο ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης (1855-1935) έγινε ο πρώτος πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας (1924).

Η κήρυξη της αβασίλευτης Δημοκρατίας. «Η Δ' Συντακτική των Ελλήνων Συνέλευσις, έχουσα προ οφθαλμών τα δεινά που επεσώρευσεν εις το έθνος η Δυναστεία των Γλυξβούργων και με την πεποίθησιν ότι μόνον το Δημοκρατικόν πολίτευμα, το ανταποκρινόμενον προς τον χαρακτήρα του Ελληνικού λαού, τας πολιτικάς του συνήθειας και την κοινοβουλευτικήν του ανατροφήν, δύναται να ασφαλίση τας ελευθερίας του και να βοηθήση να προαχθή ηθικώς, να αναλάβη οικονομικώς και να εξυγιάνη από πάσης απόψεως τον πολιτισμόν του.

Ψηφίζει:

1. Κηρύττει οριστικώς έκπτωτον την Δυναστείαν των Γλυξβούργων...
 2. Αποφασίζει να συνταχθή η Ελλάς εις Δημοκρατίαν κοινοβουλευτικής μορφής, υπό τον όρον εγκρίσεως της αποφάσεως αυτής υπό του Λαού δια δημοψηφίσματος...».
- Αθανάσιος Βερέμης, ΙΕΕ, ΙΕ' σ. 281.

Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας

«... οι εκλογές της 16ης Δεκεμβρίου 1923 δίνουν την πλειοψηφία στους βενιζελικούς (200 έδρες έναντι 120 των νέων δημοκρατικών κομμάτων). Τα δημοκρατικά κόμματα είχαν με το μέρος τους το στρατό και το ναυτικό, εχθρικά διατεθειμένα προς τη δυναστεία, που τη θεωρούσαν υπεύθυνη της Μικρασιατικής καταστροφής. Ο Γονατάς, αντιπρόσωπος της Επαναστατικής Επιτροπής, είχε κοινοποιήσει στο βασιλιά Γεώργιο Β' ήδη πριν απ' τις εκλογές ότι το καθεστωτικό ζήτημα θα υποβαλλόταν στην κρίση μιας Εθνοσυνέλευσης. Στις 18 Δεκεμβρίου 1923 ο βασιλιάς εγκαταλείπει την Ελλάδα κι ο Ναύαρχος Κουντουριώτης αναλαμβάνει την αντιβασίλεια. Ο Βενιζέλος, που δεν ήταν καθόλου υπέρ της αβασίλευτης Δημοκρατίας, προσπαθεί, ξαναπαίρνοντας την εξουσία, ν' αναβάλει τη λύση του καθεστωτικού ζητήματος, άλλα μπροστά στη σταθερή δημοκρατική αντιπολίτευση που είχε ως ηγέτη της τον Παπαναστασίου, αναγκάζεται να υποχωρήσει. Ο Παπαναστασίου σχηματίζει νέα κυβέρνηση κι η Βουλή κηρύττει τη Δημοκρατία στις 25 Μαρτίου 1924. Ο αντιβασιλιάς Κουντουριώτης γίνεται ο πρώτος πρόεδρος της Δημοκρατίας, ενώ το δημοψήφισμα του Απριλίου δίνει στο νέο καθεστώς τα δυο τρίτα των ψήφων.

Η ελληνική Δημοκρατία, πολύ μικρής διάρκειας (1924-1936) γεννιέται κι αναπτύσσεται σε περιστάσεις εξαιρετικά δυσμενείς. Η πολιτική αστάθεια στην αρχή —τρεις κυβερνήσεις διαδέχονται η μια την άλλη σ' ένα χρόνο— επιτρέπει στο στρατηγό Πάγκαλο να καταλάβει την εξουσία με πραξικόπημα και να εγκαθιδρύσει την δικτατορία του (Ιούνιος 1925) που την καταργεί ένα άλλο πραξικόπημα οργανωμένο απ' το στρατηγό Κονδύλη (Αύγουστος 1926). Η πολιτική αστάθεια συνεχίζεται ως το 1928, όταν ο Βενιζέλος αποκτά ισχυρή πλειοψηφία και σχηματίζει κυβέρνηση που διαρκεί ως το 1932.»

Σβορώνος Ν., Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Θεμέλιο, Αθήνα 1983, σ.127-128.

[http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#_pretty_Photo\[mixed\]/4/](http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#_pretty_Photo[mixed]/4/)

▲ 2 Ιανουαρίου 1924. Ο Νικόλαος Πλαστήρας, αρχηγός του κινήματος του 1922 παραδίδει την εξουσία στους εκπροσώπους του λαού, κατά εναρκτηρία τελετή της Δ' Εθνοσυνελεύσεως. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ.ΙΕ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1979, σ.279.

Απόσπασμα από το σύνταγμα του 1927:

Άρθρον 2. Το Ελληνικόν Κράτος είναι Δημοκρατία. Απασαι αι εξουσίαι πηγάζουν από το Έθνος, υπάρχουν υπέρ αυτού και ασκούνται καθ' όν τρόπον ορίζει το Σύνταγμα.

Άρθρον 3. Η νομοθετική εξουσία ασκείται υπό της Βουλής και της Γερουσίας.

Άρθρον 4. Η εκτελεστική εξουσία ασκείται υπό του προέδρου της Δημοκρατίας δια των υπευθύνων Υπουργών.

Άρθρον 5. Η δικαστική εξουσία ασκείται υπό δικαστηρίων ανεξαρτήτων, υποκειμένων μόνον εις τους νόμους....

Αλέξανδρος Σβώλος, Τα ελληνικά Συντάγματα 1822-1972, σ. 168.

Στρατιωτικά κινήματα: ιδεολογία και πολιτική

«Τα Συντάγματα της Επανάστασης, καθώς και αυτά του ελληνικού κράτους, είτε με βασιλευόμενη είτε με αβασίλευτη πολιτειακή συγκρότηση, προώθησαν οπωσδήποτε μια δημοκρατική εξέλιξη, καθώς συνδέονται με αποφασιστικούς σταθμούς εγκαθίδρυσης της δημοκρατίας στην Ελλάδα. Ιδιαίτερα η περίοδος της Αβασίλευτης Δημοκρατίας (1924-1935) συνιστά τομή στην εξέλιξη των πολιτικών πραγμάτων στην Ελλάδα, καθώς με την απόφαση της Δ' Συντακτικής Εθνοσυνέλευσης να κηρυχθεί έκπτωτη η βασιλεία και να ανακηρυχθεί η Δημοκρατία, η πρώτη ή, όπως αλλιώς προσδιορίζεται, δεύτερη Ελληνική Δημοκρατία, δημιούργησε νέα δεδομένα στο ελληνικό κράτος. Αυτά ωστόσο θα συνδεθούν με συνθήκες πολιτικής ρευστότητας, τα οποία θα αφήνουν περιθώρια σε αξιωματικούς που είχαν πολιτικοποιηθεί και πρόσφατα περιβληθεί με ισχυρό γόητρο, να σφετερίζονται την εξουσία και να ελέγχουν τις πολιτικές εξελίξεις.

Κατά την περίοδο αυτή θα γίνουν πέντε στρατιωτικά κινήματα.»

Λεοντσίνης Γ., «Στρατιωτικά κινήματα: ιδεολογία και πολιτική 1909-1935», Η Αβασίλευτη Δημοκρατία 1924-1935, Η Καθημερινή-Επτά Ημέρες, 21.3.2004, σ.22

[http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto\[mixed\]/8/](http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto[mixed]/8/)

19^{ος} ΑΙΩΝΑΣ

Α' ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
1822-1832

Β' ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
1924-1935

Γ' ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
1974...

20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ

Στις εκλογές του 1928 οι Φιλελεύθεροι κέρδισαν τις 178 από τις 250 έδρες.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

Με τη μεγάλη αυτή πλειοψηφία, οι Βενιζελικοί είχαν τη δυνατότητα

1. να στερεώσουν την **ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**
2. και να γεφυρώσουν το χάσμα που υπήρχε μεταξύ των αντίπαλων πολιτικών παρατάξεων.

Στην αρχή, οι ηγεσίες και των δυο μεγάλων κομμάτων

- ✓ επέδειξαν **καλή θέληση**
- ✓ και προσπάθησαν να γεφυρώσουν το χάσμα.

ΔΥΣΠΙΣΤΙΑ - ΦΟΒΟΣ

Οι **Βενιζελικοί** όμως **δυσπιστούσαν**

- ➔ για την καλή θέληση του κύριου αντιπάλου, του Λαϊκού κόμματος, και επιπλέον φοβούνταν
- ➔ ότι μόνο ο αρχηγός του Π. Τσαλδάρης ήταν διαλλακτικός,
- ➔ και ότι σε περίπτωση ανάδειξης αντιβενιζελικής κυβέρνησης θα κυριαρχούσαν τα ακραία στοιχεία.

ΦΟΒΟΙ ΒΕΝΙΖΕΛΙΚΩΝ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

Επιπλέον, οι **βενιζελικοί αξιωματούχοι** δεν ήθελαν το συμβιβασμό, επειδή φοβούνταν

- ➔ ότι μ' αυτόν τον τρόπο το Λαϊκό Κόμμα θα μπορούσε να αυξήσει την επιρροή του,
- ➔ να κερδίσει τις εκλογές
- ➔ και να επαναφέρει στην ενεργό υπηρεσία πολλούς αντιβενιζελικούς αξιωματούχους.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΦΑΝΑΤΙΚΩΝ

Καθώς τα **ακραία στοιχεία** των δύο παρατάξεων **αλληλοϋποβλέπονταν**, οι δυνατότητες να γεφυρωθεί το χάσμα περιορίζονταν.

Κατά την περίοδο
1928-1932 η
Κυβέρνηση των
Φιλελευθέρων έχει να
επιδείξει σημαντικά
επιτεύγματα σε ό,τι
αφορά

την **ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΟΡΘΩΣΗ** της
ΧΩΡΑΣ,

την **ΠΑΙΔΕΙΑ**

και την **ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.**

- Στις **εκλογές** του **1932**, όμως, οι Φιλελεύθεροι
 - ↳ υπέστησαν μεγάλες απώλειες
 - ↳ και έχασαν την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών της Βουλής.
- Σε **νέες εκλογές** το **1933**
 - ↳ **επικράτησε** ο **συνασπισμός** του **ΛΑΪΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ.**

Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1929–1930 είχε στόχο να εκσυγχρονίσει το εκπαιδευτικό σύστημα ώστε να βοηθήσει στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας και να καταπολεμήσει τον αναλφαβητισμό.

Για να δημιουργηθεί το λαϊκό σχολείο:

- ▶ Ιδρύθηκαν τα κατώτερα επαγγελματικά σχολεία. Σ' αυτά μπορούσαν να γραφτούν χωρίς εξετάσεις μαθητές και μαθήτριες μετά το δημοτικό. Η φοίτηση διαρκούσε δύο με τρία χρόνια.
- ▶ Η εκπαίδευση έγινε υποχρεωτική μέχρι τα 14 χρόνια και για τα αγόρια και για τα κορίτσια.
- ▶ Τα δημοτικά έγιναν μεικτά και έτσι περισσότερα κορίτσια μπορούσαν να πηγαίνουν σχολείο. Μέχρι τότε τα περισσότερα καινούργια σχολεία ήταν για τα αγόρια.
- ▶ Η δημοτική γλώσσα έγινε υποχρεωτική για όλες τις τάξεις του δημοτικού.

Παρ' όλα αυτά, και αυτή η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση απέτυχε, γιατί:

Λίγα παιδιά από τα φτωχότερα κοινωνικά στρώματα πήγαιναν στο δημοτικό ή μπορούσαν να το τελειώσουν.	Τα επαγγελματικά σχολεία που ιδρύθηκαν δεν οργανώθηκαν καλά και δεν μπόρεσαν να πείσουν ότι άξιζαν ούτε τους μαθητές ούτε τους γονείς τους.	Η δημοτική δεν μπόρεσε να εδραιωθεί. Η καθαρεύουσα συνέχισε να διδάσκεται στο δημοτικό και στο γυμνάσιο.	Τα μαθήματα του σχολείου δε συνδυάστηκαν με τη σύγχρονη ζωή. Τις περισσότερες ώρες τη βδομάδα διδάσκονταν γλωσσικά μαθήματα (και κυρίως αρχαία ελληνικά) σε βάρος των «θετικών» μαθημάτων.
---	---	--	--

▲ Η Κυβέρνηση Βενιζέλου του 1928 (Αθήνα, Μουσείου Ιστορικής Μνήμης Ελευθερίου Βενιζέλου)

▲ Άγκυρα, 30 Οκτωβρίου 1930. Υπογραφή του ελληνοτουρκικού Συμφώνου από τους πρωθυπουργούς της Ελλάδας, Ελευθέριο Βενιζέλο και Τουρκίας Ισμέτ πασά (Αθήνα, Μουσείο «Ιστορική Μνήμη Ελευθερίου Βενιζέλου»). Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ.ΙΕ', Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1979, σ.355.

2. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση

Ο συμψηφισμός όμως των ανταλλάξιμων, ελληνικών και μουσουλμανικών περιουσιών, προκάλεσε θύελλα αντιδράσεων ανάμεσα στους πρόσφυγες. Με τη συμφωνία αυτή η κατά πολύ μεγαλύτερη περιουσία των ανταλλάξιμων Ελλήνων ορθοδόξων της Τουρκίας εξισώθηκε με την αντίστοιχη περιουσία των μουσουλμάνων της Ελλάδας. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την παρακράτηση του 25% της προκαταβολής της αποζημίωσης από την Εθνική Τράπεζα και της άρνησης διακανονισμού των προσφυγικών χρεών, απομάκρυνε τμήμα του προσφυγικού κόσμου από την εκλογική βάση του κόμματος των Φιλελευθέρων και συνέβαλε στην ήττα του στις εκλογές του 1932 και του 1933.

σ. 162 σχολικού βιβλίου

9. Η κρίση του 1932

Η παγκόσμια οικονομική κρίση έφτασε στην Ελλάδα σε μία εποχή «ευημερίας». Η «ευημερία» σήμαινε ότι η εμπιστοσύνη των Ελλήνων σε ένα καλύτερο οικονομικά μέλλον είχε αποκατασταθεί, οι σκοτεινές εποχές της δεκαετίας του 1920 έδειχναν να απομακρύνονται, οι πληγές έκλειναν, η φτώχεια περιοριζόταν και το ελληνικό κράτος έδειχνε να σχεδιάζει το μέλλον με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και αισιοδοξία.

Οι προσπάθειες της ελληνικής κυβέρνησης να αποτρέψει την κρίση εξάντλησαν τα αποθέματα της χώρας σε χρυσό και συνάλλαγμα. Την άνοιξη του 1932, όμως, η κυβέρνηση δεν μπόρεσε να αποφύγει την αναστολή της μετατρεψιμότητας του εθνικού νομίσματος, καθώς και την αναστολή εξυπηρέτησης των εξωτερικών δανείων. Έτσι εγκαινιάστηκε μια περίοδος ισχυρού κρατικού παρεμβατισμού στα οικονομικά ζητήματα, ιδιαίτερα στις εξωτερικές συναλλαγές, και μια πολιτική προστατευτισμού, με σκοπό την αυτάρκεια της χώρας. Η Ελλάδα μπήκε με τη σειρά της στο χώρο της κλειστής οικονομίας, όπου οι συναλλαγές καθορίζονταν περισσότερο από γραφειοκρατικές διαδικασίες παρά από ελεύθερες οικονομικές συμφωνίες.

σ. 52 σχολικού βιβλίου

▲ «Το υπουργικό συμβούλιο του 1928», σατιρικό σκίτσο που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Πρωία. 4 Νοεμβρίου 1928.

► 29 Οκτωβρίου 1930:
Συνάντηση
Βενιζέλου – Κεμάλ Ατατούρκ

Τα κρίσιμα χρόνια 1928-1932

«Η τετραετία 1928-1932 αποτελεί σε πολιτικό επίπεδο την τελευταία περίοδο διακυβέρνησης της χώρας από τη βενιζελική πτέρυγα με επικεφαλής τον ίδιο τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Πρόκειται για μία περίοδο που δεν διακόπτεται από τα στρατιωτικά πραξικοπήματα, τις επαναστάσεις και τις αντεπανάστασεις, αλλά θα κλείσει με την ανατροπή της αβασίλευτης δημοκρατίας και την έναρξη ενός κύκλου πολιτικής και στρατιωτικής ανωμαλίας, που θα κλείσει με την επιβολή της δικτατορίας του Ι. Μεταξά. Η αντίθεση βενιζελικών και βασιλικών παρά τις προσπάθειες άμβλυνσής της εξακολουθεί και σ' αυτήν την περίοδο να αποτελεί τον κύριο άξονα της πολιτικής διαμάχης, αλλά τώρα παίζουν ένα ιδιαίτερο ρόλο τις πολιτικές εξελίξεις και οι βενιζελογενείς εκτός από τις Α. Παπαναστασίου ομάδες με την ανοικτή πολλές φορές αντιπαράθεσή τους με τον ίδιο τον Ελ. Βενιζέλο. Αυτό το διπολικό πολιτικό σύστημα θα αισθανθεί ιδιαίτερα την πολιτική και κοινωνική πίεση από τα αριστερά του, μιας νέας μικρής αλλά με μεγάλη κοινωνική επιρροή ομάδας, εκείνης του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ελλάδος.»

Καλαφάτης Θ., «Τα κρίσιμα χρόνια 1928-1932», Η Αβασίλευτη Δημοκρατία 1924-1935, Η Καθημερινή-Επτά Ημέρες, 21.3.2004, σ.11.

[http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto\[mixed\]/7/](http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto[mixed]/7/)

Ένας Αιώνας Ελλάδα

«Το 1928 ο Βενιζέλος επανέρχεται στην κυβέρνηση θριαμβευτικά, μετά από εκλογές. Θα μείνει πρωθυπουργός επί τέσσερα έτη, περνώντας τη διεθνή οικονομική κρίση του 1929-1933, που είχε έμμεσες επιπτώσεις στην Ελλάδα. Ιστορικής σημασίας είναι το ελληνοτουρκικό σύμφωνο φιλίας και συνεργασίας που υπογράφει με την Τουρκία του Κεμάλ, κάτι που αποτελεί μαρτυρία για τη συνολικότερη κατεύθυνση της πολιτικής του. Πολλοί σημαντικοί θεσμοί εγκαινιάζονται επίσης και αφορούν την εσωτερική πολιτική, την ανάπτυξη της βιομηχανίας, τα τολμηρά μέτρα στον αγροτικό τομέα, την εκπαίδευση. [...] Πολυσυζητημένος νόμος υπήρξε το ιδιώνυμο, που απαγόρευε την πρόσληψη κομμουνιστών στο δημόσιο τομέα για να αποτραπεί η διάδοση των ιδεών τους.»

Μπρσίμη-Μαράκη Ρ., Ένας Αιώνας Ελλάδα. Μια διαφορετική προσέγγιση στη σχολική ιστορία, Καστανιώτης, Αθήνα 2000, σ.91.

[http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto\[mixed\]/6/](http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto[mixed]/6/)

Αντικαταστασιακές σφίξεις, Γενική Δύση Τύπου, δεκ. 1930

ΟΙΚΟΔΕΣ ΣΥΛΛΑΛΗΤΗΡΙΩΝ ΦΤΩΧΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΕΙΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΝ
ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΔΙΑ ΤΟΥ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΖΗΤΟΥΝ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΗΣΙΝ ΤΟΥ ΙΔΙΩΝΥΜΟΥ

KAPITEA, 22 Acumelion, (see
Barrington). — Yeh Barrington
and — Yeh the the globe

尹 慶 熙 著

Yours is your responsibility
and the responsibility of the
community, particularly in the
case of the responsibility of the
community to the community.
It is the responsibility of the
community to the community,
and the responsibility of the
community to the community.
The responsibility of the
community to the community.

13. Не забывайте о том, что
14. Не забывайте о том, что

4) Se entsprechen die Aussagen
des neg. Aussagen.

to the development of a new generation of scientists.

11. See *Wright*, 2000, at 100.

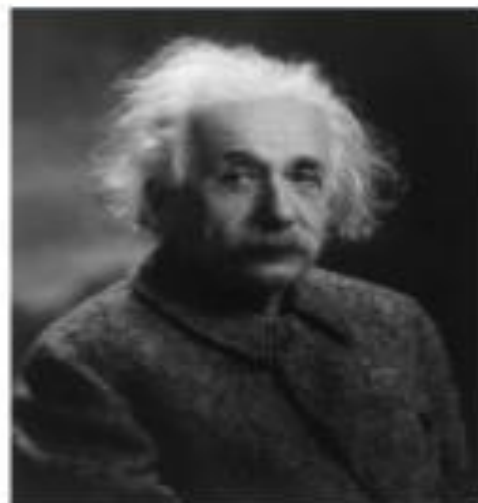
(1) N is a nonempty set of generators

*p. The correspondence of American writers with other writers, however.

513 No copyright or trademark notice.

Early studies suggested that the rate of change in the number of species in the community was related to the rate of change in the number of individuals in the community.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΟΥ ΙΔΙΟΝΥΜΟΥ

Μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή και την κατάρρευση της Μεγάλης Ιδέας πολλοί πολιτικοί άρχισαν να βλέπουν εχθρούς του έθνους στο εσωτερικό της χώρας, κυρίως τους κομμουνιστές. Όλο και πιο συχνά οι απεργίες και τα εργατικά αιτήματα αντιμετωπίζονται σαν απειλή για το κοινωνικό καθεστώς, ο στρατός παρεμβαίνει με βία και κάνει συλλήψεις, συχνά μάλιστα υπάρχουν και νεκροί από τη μεριά των εργατών. Τελικά η κυβέρνηση των Φιλελευθέρων ψηφίζει νόμο με στόχο να καταστείλει την κομμουνιστική προπαγάνδα και δράση. Ο νόμος (γνωστός ως «Ιδιώνυμο») προέβλεπε να διαλυθούν όλες οι οργανώσεις και τα σωματεία όπου υπήρχε επίδραση του ΚΚΕ και όριζε ότι θα πήγαινε φυλακή ή εξορία: Ο νόμος αργότερα ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων, τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό. Την αντίθεσή του εξέφρασε ο νομικός κόσμος της χώρας με αρθρογραφία στα περιοδικά «Θέμις» και «Δικαιοσύνη». Φωνή διαμαρτυρίας ύψωσαν διανοούμενοι, όπως ο Γρηγόριος Ξενόπουλος, η Γαλάτεια Καζαντζάκη, ο Γεώργιος Νιρβάνας, ο Κωνσταντίνος Αμαντος, ο Δημήτρης Γληνός, ο Αλβέρτος Αϊνστάιν και ο Ανρί Μπαρμπίς.

ΚΙΝΗΜΑ ΠΛΑΣΤΗΡΑ
(Αύγουστος 1933)
ΣΤΟΙΧΕΣ

Ο **ΠΛΑΣΤΗΡΑΣ**, με την **ανοχή** του **Βενιζέλου**, επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα,
↳ θέλοντας να εμποδίσει το Λαϊκό Κόμμα να σχηματίσει κυβέρνηση.
Ο Πλαστήρας συμεριζόταν τις ανησυχίες των βενιζελικών αξιωματούχων,
↳ οι οποίοι έβλεπαν να εκτίθεται σε **ΚΙΝΔΥΝΟ** η **ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ** τους **ΕΞΕΛΙΞΗ**,
↳ εάν σχημάτιζε κυβέρνηση το Λαϊκό Κόμμα.

Το κίνημα κατεστάλη,

↳ όμως στην πολιτική ζωή έκανε ξανά έντονη την παρουσία της η τακτική της βίας.
↳ Εκτός από τους στρατιωτικούς άρχισαν και πολιτικοί να δικαιολογούν ξανά τη **χρήση βίας**.

ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ

ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ
ΤΣΑΛΔΑΡΗ
ΗΠΙΣΤΑ ΤΑΚΤΙΚΗ

Η **ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ**, που προέκυψε από τις εκλογές του 1933, επιχείρησε να ακολουθήσει
✓ έναν **ΗΠΙΣΤΟ ΔΡΟΜΟ**
και ανακοίνωσε
✓ ότι δεν θα υιοθετούσε την τακτική των αυθαίρετων διώξεων των αντιπάλων,
✓ αλλά θα στηριζόταν μόνο στην ανεξάρτητη δικαιοσύνη.

ΣΥΜΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ
ΑΠΟΠΕΙΡΑΣ
ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Τρεις μήνες, όμως, μετά το κίνημα του Πλαστήρα, έγινε **ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑΣ** του **ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ**.
↳ Το γεγονός αυτό **όξυνε** τα πνεύματα
↳ και ο **φανατισμός** και στα δύο στρατόπεδα έφτασε στο αποκορύφωμα
➔ με την αποστράτευση βενιζελικών αξιωματούχων.
➔ Αυτό προκάλεσε ανασφάλεια στους βενιζελικούς, πολιτικούς και στρατιωτικούς.

ΑΝΤΙΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΙ
ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥΣ

Οι **ΑΝΤΙΒΕΝΙΖΕΛΙΚΟΙ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΙ**,
↳ όσο ενίσχυαν τις θέσεις τους,
↳ τόσο ασκούσαν πίεση στον Τσαλδάρη
➔ να διακόψει τις συνεννοήσεις με τους Φιλελευθέρους.

ΦΟΒΟΣ
ΑΝΤΕΚΔΙΦΥΞΗΣ

Οι έντονες αντιθέσεις ανάμεσα στα δύο κόμματα οδήγησαν και τα δύο στο φόβο
↳ ότι το καθένα αποσκοπεί στην διάλυση του άλλου.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΙΧΑΣΜΟΣ (1915-1922)

ΔΥΝΑΜΙΤΙΖΕΙ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟΥ

ΚΟΡΥΦΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΒΙΑΣ – πέραν των κινημάτων – από τις δύο παρατάξεις

1916

Νοεμβριανά

Βία από τους Επίστρατους
εναντίον Βενιζελικών στην
Παλαιά Ελλάδα

1920

Απόπειρα
Δολοφονίας
Βενιζέλου
(Λυόν Γαλλίας)
Δολοφονία Έωνα
Δραγ σίμη

1922

Δίκη των Έξι

1933

Νέα απόπειρα
δολοφονίας
Βενιζέλου

1935

ΠΑΛΙΝΟΡΘΩΣΗ

ΣΥΝΕΠΙΕΙΣ ΦΑΝΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΞΥΝΣΗΣ 1935

ΣΥΝΩΜΟΤΙΚΟΙ ΚΥΚΛΟΙ
ΩΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΙΕΣΗΣ

Αυτήν την περίοδο σχηματίσθηκαν **συνωμοτικοί κύκλοι αξιωματικών** διαφόρων αποχρώσεων,

- ↳ οι οποίοι λειτουργούσαν ως **ομάδες πίεσης** στα θεσμικά όργανα
- ↳ και περίμεναν να βρουν την ευκαιρία για επέμβαση.

ΚΙΝΗΜΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ
(ΜΑΡΤΗΣ 1935)
ΣΤΟΧΟΣ

Ο **ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ** προχώρησε τον **Μάρτιο** του **1935**

- ↳ σε **ΑΠΟΤΥΧΗΜΕΝΟ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ**,
- ↳ αποσκοπώντας και πάλι στην κάθαρση του στρατού και της αστυνομίας από τους βασιλικούς.

ΣΚΛΗΡΑΝΣΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΣΕΛΑΔΗ

Ακριβώς αυτό το αποτυχημένο κίνημα έδωσε λαβή στην κυβέρνηση,

- ↳ υπό την πίεση αξιωματικών της άλλης πλευράς,
- ↳ να σκληρύνει τη στάση της:

1. **Διέλυσε** το **Κοινοβούλιο**, παραβιάζοντας το σύνταγμα,
2. και προκήρυξε εκλογές για Εθνοσυνέλευση.

ΕΚΛΟΓΕΣ 9ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ
1935 ΑΠΟΘΗ
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

Οι **Φιλελεύθεροι απείχαν** από τις **εκλογές** της **9ης Ιουνίου 1935**.

ΚΙΝΗΜΑ ΚΟΝΔΥΛΗΣ (10
ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1935)
ΣΤΟΧΟΣ ΠΑΛΙΝΟΡΘΩΣΗ

Στις **10 Οκτωβρίου 1935** ο **ΚΟΝΔΥΛΗΣ** επιχείρησε **ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ**,
↳ με στόχο την **ΠΑΛΙΝΟΡΘΩΣΗ** της **ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ**.

1935

ΜΑΡΤΗΣ

ΚΙΝΗΜΑ
ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

ΙΟΥΝΙΟΣ

ΕΚΛΟΓΕΣ ΑΠΟΘΗ
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

ΚΙΝΗΜΑ
ΚΟΝΔΥΛΗΣ

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΛΛΟΓΗΣ
ΒΟΡΕΙΑΣ

▲ Φωτογραφία του 1935, στο κέντρο της οποίας απεικονίζεται ο Π. Τσαλδάρης, ο οποίος σχημάτισε στις 10 Μαρτίου 1933 κοινοβουλευτική κυβέρνηση, που παρέμεινε στην εξουσία έως τον Οκτώβριο του 1935. (Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο)

▲ Ο στρατιωτικός και πολιτικός Γεώργιος Κονδύλης (1873–1936). Το 1926 ανέτρεψε τη δικτατορία του Θεόδωρου Πάγκαλου, αλλά το 1935 έκανε πραξικόπημα και ξανάφερε τη μοναρχία.

Οι επεμβάσεις του Στρατού στην Ελληνική Πολιτική

«Η μορφολογία των ελληνικών κινημάτων προσφέρει την ευκαιρία για συμπεράσματα με γενικότερο ενδιαφέρον. Τα κινήματα από το 1909 ως το 1936 είναι δυνατόν να χωριστούν συμβατικά σε δύο κατηγορίες: 1) σε αυτά που απέκτησαν και εθνική σημασία και υποστηρίχθηκαν από μια μεγάλη μερίδα του κοινού και 2) σε εκείνα που σκόπευαν μόνο στην εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων ή αποτελούσαν έκφραση δυσαρέσκειας κάποιας στρατιωτικής φατρίας.

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι επεμβάσεις του 1909, του 1916 και του 1922 που πρόβαλαν το στρατό σαν υποστηρικτή μιας φιλελεύθερης μεταρρύθμισης, υπερασπιστή της εδαφικής ακεραιότητας του τόπου, και τιμωρό των υπευθύνων μιας εθνικής καταστροφής. Αποτέλεσμα και των τριών επεμβάσεων ήταν να αντικατασταθεί η πολιτική ηγεσία, χωρίς όμως να αλλάξει και το πολιτικοκοινωνικό σύστημα. Οι επεμβάσεις από το 1923 ως το 1935 ανήκουν στη δεύτερη κατηγορία.»

Βερέμης Θ., Οι επεμβάσεις του Στρατού στην Ελληνική πολιτική 1916-1936, Οδυσσέας, Αθήνα 1983, σ.231-232.

[http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto\[mixed\]/12/](http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto[mixed]/12/)

- Διαδήλωση φανατικών αντιβενιζελικών στις 2 Μαρτίου του 1935, οι οποίοι κρατούσαν απαγχονισμένο ομοίωμα του Βενιζέλου -σημείο των ακραίων παθών της εποχής. (Αθήνα, Μουσείο Ιστορικής Μνήμης Ελευθερίου Βενιζέλου)

ΔΗΛΟΨΗΦΙΣΜΑ 3 ^{ης} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1935	Το ΔΗΛΟΨΗΦΙΣΜΑ της 3^{ης} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1935 ↳ έδωσε τέλος στην ΑΒΑΣΙΛΕΥΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ↳ με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας.
ΠΡΩΤΕΣ ΕΠΕΡΓΕΙΕΣ ΒΑΣΙΛΙΑ	Μετά την άφιξη του βασιλιά, ↳ το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β', έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών, ακολούθησε προσωπική πολιτική.
ΕΚΛΟΓΕΣ 26 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1936	↳ Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε ΕΚΛΟΓΕΣ για τις 26 Ιανουαρίου 1936. ↳ Στη νέα Βουλή, οι Αντιβενιζελικοί ➔ είχαν μία έδρα περισσότερη από τους αντιπάλους τους ➔ και κανείς δεν μπορούσε να σχηματίσει κυβέρνηση.
27 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1936	Στις 27 Απριλίου, ↳ επειδή τα μεγάλα κόμματα αδυνατούσαν να συνεννοηθούν για το σχηματισμό κυβέρνησης, ➔ καθώς το ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ δεν ήθελε να υποστηρίξει κυβέρνηση ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ, ↳ έδωσαν ψήφο εμπιστοσύνης στον Γ. ΜΕΤΑΞΑ, ➔ ο οποίος είχε πάρει μόλις το 4% των ψήφων στις εκλογές. ➔ Ο δρόμος για την υλοποίηση των δικτατορικών σχεδίων του Μεταξά ήταν πλέον ανοιχτός.
ΕΠΙΘΡΟΝΗ 4 ^{ης} ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1936	Έτσι, την 4^η Αυγούστου 1936, ↳ με την προσυπογραφή των περισσότερων υπουργών ↳ και με την πρόφαση του κομμουνιστικού κινδύνου ➔ λόγω επικείμενης 24ωρης πανελλαδικής απεργίας, ↳ ο Μεταξάς, με τη σύμφωνη γνώμη του βασιλιά, ανέστειλε ➔ την ισχύ βασικών άρθρων του συντάγματος και διέλυσε τη Βουλή.
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΡΧΕΣ ΜΕΤΑΞΑ	Ο Μεταξάς ήταν σε όλη του τη σταδιοδρομία ↳ εκδρός του κοινοβουλευτισμού και υποστηρικτής αυταρχικών μεθόδων στην πολιτική. ↳ Όταν του δόθηκε η ευκαιρία, έκανε πράξη τις θεωρίες του. Η δικτατορία του Μεταξά ↳ έβαλε τέλος στη Δημοκρατία του Μεσοπολέμου ↳ και σε μία ολόκληρη εποχή της πολιτικής ιστορίας της Ελλάδας.

▲ Διαδήλωση απεργών στη Θεσσαλονίκη, Μάης 1936.
Αναστασιάσης Γ. (επιμ.), Το Εργατικό-Συνδικαλιστικό κίνημα της Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, Θεσσαλονίκη 1997, σ.157.

Η αυτοκριτική των Πολιτικών.

«Μέσα εις την ατμόσφαιραν η οποία περιβάλλει την ζωήν μας, εισπνέομεν όλοι, χωρίς να το καταλάβωμεν, μίαν γενναίαν δόσιν υποκρισίας. Κοπτόμεθα πάντες και εκτραγωδούμεν τον κίνδυνον τον απώτερον του κομμουνισμού, διά να καλύψωμεν τον κίνδυνον τον οποίον ημείς οι ίδιοι δημιουργούμεν, οι προστάται δήθεν και υπερασπισταί του αστικού καθεστώτος. Τα μίση μας, αι ασχημιαί, η εμπάθεια η οποία έχει αποκορυφώσει τον διχασμόν του Έθνους και δημιουργήσει τον κίνδυνον, ένα κίνδυνον σύροντα το Έθνος εις την πλήρη καταστροφήν και την τελείαν απο- σύνθεσίν του, αυτός είναι ο προσεχής, ο ορατός, ο απτός κίνδυνος. Και η καταφρόνησις προς πάσαν ηθικήν αξίαν και προς πάσαν ηθικήν έννοιαν έχει κλονίσει πλέον τα θεμέλια του κοινωνικού καθεστώτος, ώστε να μη υπολείπεται πλέον εις τους ενδεχομένους ανατροπείς του κοινωνικού καθεστώτος βαρύ το έργον.»

Αγόρευση του προέδρου της βουλής Θ. Σοφούλη, στη συνεδρίαση της 24-4-1936.

Ιωάννης Κολιόπονλος, ΙΕΕ, ΙΕα. 377.

Η χρεοκοπία του κοινοβουλευτισμού.

«Χθες ακόμη εις μία μακράν και ολονύκτιον συνεδρίασιν ηναγκάσθημεν να κηρύξωμεν την χρεωκοπίαν του λεγομένου Κοινοβουλευτισμού. Είδομεν το θέαμα ενός κόμματος, το οποίον ο λαός επλούτισεν με 120 βουλευτάς και ενός άλλου με 80 και ενός άλλου με 40 να μη δύναται κανέν εξ αυτών αλλ' ούτε, δυστυχώς, όλα μαζί να δώσωμεν Κυβέρνησιν εις τον τόπον. Και εκαλέσαμεν τον αξιότιμον Αρχηγόν των Ελευθεροφρόνων. Αρχηγόν κατά πάντα βεβαίως άξιον τιμής και δια το ένδοξον παρελθόν και δια το τίμιον παρόν και δια το εύελπι μέλλον, αλλά Αρχηγόν εξ συναδέλφων εις την Βουλήν ταύτην και κατεθέσαμεν εις τους πόδας αυτού, άλλοι την εμπιστοσύνην μας δια διαμαρτυριών, όπως προσφυέστατα παρετηρήθη, και άλλοι την ανοχήν μας μετά χειροκροτημάτων. Και 240 Ναι, τα οποία εξεφώνησαν εις την αίθουσαν ημών εις την ψήφον εμπιστοσύνης, ήσαν 240 υπογραφαί κάτωθι της τρομεράς διαπιστώσεως ότι εχρεωκοπήσαμεν ως Κοινοβουλευτισμός, εξεπέσαμεν ως Συνέλευσις, εχάσαμεν την συνείδη- σιν του προορισμού μας ως Εθνική Κυριαρχία. Και έτι πλέον κ. Βουλευταί. Εχάσαμεν ίσως και τον ψυχικόν σύνδεσμον προς τον λαόν, τον οποίον ενετάλημεν να διακυβερνήσωμεν.»

Αγόρευση του βουλευτή του Λαϊκού Κόμματος Β. Στεφανόπουλου, στη συνεδρίαση της 29-4-1936 της Βουλής.

Ιωάννης Κολιόπουλος, ΙΕΕ, ΙΕ', σ. 378

Συγκρίνετε τα παραθέματα από τις αγορεύσεις των Θ. Σοφούλη και Β. Στεφανόπουλου. Ποια αιτία προβάλλουν οι δύο βουλευτές για την κρίση του κοινοβουλευτισμού στην Ελλάδα;

Τέσσερις θάνατοι, πολιτικών ηγετών κατά το πρώτο εξάμηνο του 1936, φαίνεται, ότι συνετέλεσαν και αυτοί με τον τρόπο τους στην ευκολότερη άνοδο του Ιωάννη Μεταξά στην εξουσία.

Κονδύλης

31 Ιανουαρίου 1936

Βενιζέλος

18 Μαρτίου 1936

Κωνσταντίνος
Δεμερτζής

13 Απριλίου 1936

Παναγής
Τσαλδάρης

17 Μαΐου 1936

Ο Μάρκος Βαμβακάρης σε ένα τραγούδι του (1936) αναφέρθηκε στους τρεις πρώτους από τους τέσσερις συνολικά θανάτους....

*♪ ♪ Όσοι γίνουν πρωθυπουργοί όλοι τους θα πεθάνουν,
τους κυνηγάει ο λαός απ' τα καλά που κάνουν.*

*Απέθανε ο Κονδύλης μας, πάει κι ο Βενιζέλος,
την πούλεψε κι ο Δεμερτζής που θα φερνε το τέλος.*

*Βάζω υποψηφιότητα πρωθυπουργός να γίνω,
να κάθομαι τεμπέλικα να τρώω και να πίνω. ♪ ♪*

Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας

«Η γρήγορη διαδοχή των κυβερνήσεων, ο σχηματισμός του Στρατιωτικού Συνδέσμου για την άμυνα της Δημοκρατίας, τα πραξικοπήματα του στρατηγού Πλαστήρα την επαύριο των εκλογών (Μάρτιος 1933), η απόπειρα κατά του Βενιζέλου, σημαδεύουν την πολιτική ζωή της χώρας, που καταλήγει στην κατάλυση της Δημοκρατίας. Πραγματικά, ο στρατηγός Κονδύλης, αφού κατέστειλε μια νέα βενιζελική στάση το Μάρτιο του 1935, παίρνει την εξουσία κι αποκαθιστά τη Μοναρχία. Ο βασιλιάς Γεώργιος Β' επιστρέφει στην Ελλάδα με τη συγκατάθεση του Βενιζέλου και των δημοκρατικών κομμάτων (Νοέμβριος 1935). Λίγο καιρό αργότερα, ο στρατηγός Μεταξάς, που έγινε πρωθυπουργός, καταργεί σε συμφωνία με το βασιλιά το Σύνταγμα κι επιβάλλει τη δικτατορία του (4 Αυγούστου 1936). Η δικτατορία της 4ης Αυγούστου δεν μπορούσε βέβαια να δώσει λύση στα σοβαρά προβλήματα της στιγμής. Εισάγει τη διαφθορά στις κρατικές υπηρεσίες κι ολοκληρώνει την οικονομική υποδούλωση της χώρας. Νέα δάνεια συνάπτονται, 350 εκατ. δρχ. από τη Γερμανία και 4 εκατ. από την Αγγλία, ενώ ο Δόκτωρ Σαχτ έρχεται στην Αθήνα για το διακανονισμό των δημοσιονομικών και της οικονομίας της Ελλάδας. Κάθε αντιπολίτευση καταπνίγεται με την τρομοκρατία. Φτάνουν στο σημείο ν' απαγορεύσουν την Αντιγόνη του Σοφοκλή και τον *Επιτάφιο* του Θουκυδίδη εξαιτίας των δημοκρατικών ιδεών τους. Η ομαλή εξέλιξη της πολιτικής ζωής της Ελλάδας, που μπαίνει στο σύστημα των ολοκληρωτικών κρατών της Ευρώπης, ανακόπτεται.»

Σβορώνος Ν., Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Θεμέλιο, Αθήνα 1983, σ.131-132.

[http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto\[mixed\]/9/](http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto[mixed]/9/)

▲ Προπαγανδιστική φωτογραφία με το δικτάτορα Ιωάννη Μεταξά να χαιρετάει το χάρτη της Ελλάδας. 1939.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΓΕΤΟΝΟΤΩΝ, 1924-1936

1924 Ο Ν. Πλαστήρας καταθέτει την «εξουσία της Επανάστασεως» στην Δ' Συντακτική Συνέλευση. Ο Βενιζέλος επιστρέφει στην Ελλάδα, σχηματίζει κυβέρνηση (11.1.1924-6.2.1924). Κυβέρνηση Γ. Καφαντάρη (6.2.1924-12.3.1924). Κυβέρνηση Παπαναστασίου (12.3.1924-24.7.1924). Η αβασίλευτη δημοκρατία ανακηρύσσεται με ψήφισμα της Δ' Συντακτικής Συνέλευσης. Η ανακήρυξη της δημοκρατίας επικυρώνεται με δημοψήφισμα. Κυβέρνηση Θ. Σοφούλη (24.7.1924-7.10.1924). Κυβέρνηση Α. Μιχαλακόπουλου (7.10.1924-26.6.1925). Ο Π. Τσαλδάρης αναλαμβάνει την ηγεσία του Λαϊκού Κόμματος.

1925 Ο Θεόδωρος Πάγκαλος σχηματίζει πραξικοπηματικά κυβέρνηση (25.6.1925-19.7.1926), η οποία θα μετατραπεί στη συνέχεια σε δικτατορία.

1926 Ο Αθανάσιος Ευταξίας πρωθυπουργός (19.7.1926-23.8.1926) με τον Θεόδωρο Πάγκαλο Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ανατρέπεται η δικτατορία Πάγκαλου. Κυβέρνηση Γεωργίου Κονδύλη (23.8.1926-4.12.1926). Βουλευτικές εκλογές. Σχηματισμός οικουμενικής κυβέρνησης με συμμετοχή Βενιζελικών και Αντιβενιζελικών και πρόεδρο τον Αλέξανδρο Ζαΐμη (4.12.1926-4.7.1928).

1927 Ο Βενιζέλος επιστρέφει στην Ελλάδα και διαμένει στα Χανιά. Ψηφίζεται το Σύνταγμα της Δημοκρατίας. Ρυθμίζεται η επαναφορά στον στρατό των αποτάκτων αξιωματικών. Το Λαϊκό Κόμμα αποχωρεί από την κυβέρνηση.

1928 Κυβέρνηση Βενιζέλου (4.7.1928-26.5.1932). Βουλευτικές εκλογές με θρίαμβο των Φιλελευθέρων.

Εκλογές για τη Γερουσία. Ο Αλέξανδρος Ζαΐμης πρόεδρος της δημοκρατίας.

1930 Σύμβαση της Άγκυρας: εκκαθαρίζονται οι ελληνιστουρκικές εκκρεμότητες από την ανταλλαγή των πληθυσμών.

1932 Ο Βενιζέλος αποτυγχάνει να εξασφαλίσει νέα δάνεια στο εξωτερικό. Αναστέλλεται η εξυπηρέτηση του εξωτερικού δημοσίου χρέους. Η δραχμή υποτιμάται. Περιοριστικά μέτρα στο εξωτερικό εμπόριο. Κυβέρνηση Αλέξανδρου Παπαναστασίου (26.5.1932-5.6.1932). Κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου (5.6.1932-3.11.1932). Βουλευτικές εκλογές. Οι Φιλελεύθεροι ισοδύναμοι με τους Λαϊκούς. Οι τελευταίοι αναγνωρίζουν την αβασίλευτη δημοκρατία. Κυβέρνηση Τσαλδάρη με ψήφο ανοχής των Φιλελευθέρων (3.11.1932-16.1.1933).

1933 Καταψηφίζεται η κυβέρνηση Τσαλδάρη. Τελευταία κυβέρνηση Βενιζέλου (16.1.1933-6.3.1933). Βουλευτικές εκλογές. Ισοδυναμία σε ψήφους, αλλά πλειοψηφία των Αντιβενιζελικών στη Βουλή. Κίνημα Πλαστήρα. Κυβέρνηση Αλέξανδρου Οθωναίου (6.3.1933-10.3.1933). Κυβέρνηση Τσαλδάρη (10.3.1933-10.10.1933). Δολοφονική απόπειρα κατά Βενιζέλου. Επαναληπτική εκλογή στη Θεσσαλονίκη οι βενιζελικοί θριαμβεύουν και αρχίζουν προετοιμασίες για ένοπλη αναμέτρηση.

1934 Επανεκλογή του Αλέξανδρου Ζαΐμη ως Προέδρου της Δημοκρατίας.

1935 Βενιζελικό κίνημα και καταστολή του. Ο Βενιζέλος αποχωρεί οριστικά από την Ελλάδα. Διώξεις των Δημοκρατικών. Εκλογές Ε' Εθνικής Συνέλευσης. Αποχή Βενιζελικών. Επικράτηση κυβερνητικού συνασπισμού Τσαλδάρη-Κονδύλη. Ανατρέπεται η κυβέρνηση Τσαλδάρη με πραξικόπημα που επιβάλλει παλινόρθωση και δικτατορία Κονδύλη (10.10.1935-30.11.1935). Νόθο δημοψήφισμα και επιστροφή Γεωργίου Β'. Ο Βενιζέλος αναγνωρίζει υπό όρους την παλινόρθωση. Κυβέρνηση Κωνσταντίνου Δεμερτζή (30.11.1935-12.4.1936).

1936 Εκλογές Γ' Αναθεωρητικής Βουλής. Βενιζελικοί και Αντιβενιζελικοί ισοδύναμοι. Το κόμμα των Φιλελευθέρων αναγνωρίζει οριστικά την παλινόρθωση. Σύμφωνα Σοφούλη - Κομμουνιστών που δεν θα εφαρμοστεί, θάνατος Βενιζέλου. Κυβέρνηση Ιωάννη Μεταξά με ψήφο ανοχής από όλα τα κόμματα (13.4.1936-29.1.1941). Θάνατος Π. Τσαλδάρη. Οι συνεννοήσεις για κυβέρνηση συνεργασίας βενιζελικών-αντιβενιζελικών καταλήγουν σε συμφωνία. Επβολή δικτατορίας από Γεώργιο Β' και Μεταξά.

[http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto\[mixed\]/13/](http://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/education/greek_history/index.html?subpoint=147#prettyPhoto[mixed]/13/)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΜΕΤΑΞΑ

Το καθεστώς του Μεταξά κυβέρνησε απολυταρχικά. Στην ουσία υπήρξε ένα **αστυνομικό καθεστώς** με **φασιστικές τάσεις**. **Δεν πρόφτασε** όμως να **αλώσει** τον **κρατικό μηχανισμό** ολοκληρωτικά, όπως έγινε στην περίπτωση της Γερμανίας και της Ιταλίας. Αντιμετώπισε τους **αντιπάλους** του, ιδιαίτερα τους **κομμουνιστές**, τους οποίους προσπάθησε να εξοντώσει, με **φυλακίσεις** και **εκτοπίσεις**. **Απαγόρευσε**, μεταξύ άλλων, την **ελευθερία** του **λόγου** και την **ελευθερία** του **συνέρχεσθαι** και **συνεταιρίζεσθαι**.